

Список використаних джерел:

1. Задорожний Л. Національно-патріотичне виховання в умовах сучасної України. Київ: Ін Юре, 2016. 263 с.
2. Державна національна програма "Виховання громадянина України". URL: <https://lib.iitta.gov.ua/716673/1/%E> (дата звернення: 05.04.2023).
3. Методичні рекомендації з проведення заходів з національно-патріотичного виховання учнів у 5-6 класах. URL: <https://dspu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/01> (дата звернення: 05.04.2023).
4. Про затвердження Типового положення про загальноосвітній навчальний заклад: наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2018 р. № 482.
5. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2017. № 35. С. 356.
6. Про охорону культурної спадщини: Закон України від 08.07.2010 № 2437-VI. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010. № 36–37. С. 481.

Аліна ЧЕНЧЕНКО

*здобувач вищої освіти з курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 014 «Середня освіта. Історія»*

Науковий керівник: Марина НЕТРЕБА

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри педагогіки та освіти,
Маріупольський державний університет,
м. Київ*

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СВИТОГЛЯДУ ОСОБИСТОСТІ

У сучасному світі є дуже актуальним питання збереження навколишнього середовища, причиною цього є суттєвий процес деградації

довкілля, тому дуже важливо на постійній основі проводити необхідні заходи для формування цінностей до природи.

До питання вивчення формування екологічного світогляду зверталось багато науковців, таких як: В. І. Вернадський, О. П. Воєводін, О. Г. Дробницький, А. Н. Кочерін, М. Ф. Тарасенко, С. В. Пустовіт та інші вітчизняні науковці [1].

Формування екологічного світогляду розглядало багато українських дослідників, і слід зауважити, що це поняття можна розглядати різнобічно. Наприклад, В. Вернадський зазначав у своїх роботах, що природа – це найвища можлива цінність, людина повинна бути відповідальною перед природою, а Всесвіт є неподільним, що складається із таких частинок як сукупність живого, людства та біосфери [1].

Важливо зауважити, що поняття екологічного світогляду було запроваджено у 20-30 роки ХХ століття завдяки розробкам американської школи культурної екології [2].

Екологічний світогляд формується під процесом екологічної діяльності, слід зазначити, що відповідна діяльність може поділятися на певні аспекти, наприклад, на духовну і практичну. Саме духовна діяльність розвивається на базі виховання і екологічної освіти. Відповідно практична діяльність розкривається під аспектом стійкого розвитку і впровадження цінностей у практиці. Прикладом активної ролі у формуванні екологічного світогляду є діяльність природоохоронних організацій, що здійснюють активну просвітницьку роботу серед суспільства, виховують усвідомлене ставлення суспільства до важливих екологічних проблем і поширюють природоохоронну практику [2].

Важливим інститутом у формуванні правильного становлення для дітей та молоді виступає саме навчальні заклади і громадські організації, головною метою яких є саме підтримка екологічної спрямованості. Згідно з цим, створюються необхідні заходи, акції, виховні години на тематику

формування важливої позиції в аспекті збереження навколишнього середовища. Необхідно підкреслити, що у початковій загальній освіті існує Державний стандарт, який спрямований на трактуванні екологічної компетентності, яка передбачає основи дотримання правил природоохоронної поведінки, екологічного природокористування, правильного використання природних ресурсів [3].

Слід зазначити, що формування екологічного світогляду повинно розпочинатися саме із шкільного періоду особистості, для того, щоб учні усвідомлювали важливість питання, значимість екологічної компетентності, мали змогу проявляти власний інтерес і зацікавленість саме із початкових класів. Тому, роль екологічної компетентності є дуже важливою у модернізації освіти та вихованні, готовності нести відповідальність за власне і суспільне благополуччя загалом. Звичайно, велику роль у формуванні екологічної свідомості відіграють батьки і сім'я дитини, адже дитина отримує досвід у контакті із дорослими, де їй надаються перші знання про навколишнє середовище.

Необхідно підкреслити, що екологічна компетентність, безпосередньо, формується із усвідомленням власної причетності до екологічних проблем. Тому, саме таким чином формується відповідальність до природи не тільки на локальному рівні, а й на глобальному. Кожна людина має свою зону відповідальності, яку необхідно контролювати та підтримувати, тому при кожному виді діяльності, повинно з'являтися розуміння про наслідки, які можуть бути у навколишньому середовищі [1].

Важливим фактором у формуванні екологічного світогляду є також державні програми, які спрямовані на підтримку навколишнього середовища серед суспільства. Наприклад, згідно Закону України «Про основні засади державної екологічної політики України на період до 2030 року» проводяться необхідні заходи, що спрямовані на вирішення проблем, наприклад таких як: неефективна діяльність системи державного

управління у сфері охорони навколишнього середовища, неврахування наслідків для довкілля, низький рівень розуміння пріоритетів збереження довкілля серед населення, недостатній рівень дотримання природоохоронного законодавства та інші важливі проблеми [4]. Для підтримки державної стратегії, на мою думку, необхідно щоб кожен громадянин мав усвідомленість та розуміння нагальних проблем, дотримувався до вимог, що зазначені у відповідній стратегії, адже кожна людина має свою власну зону відповідальності, де саме вона проживає.

Отже, можемо зробити висновок, що для формування екологічного світогляду, в першу чергу, велику увагу необхідно спрямовувати у шкільному середовищу, де необхідно здійснювати необхідні заходи для формування екологічної компетентності серед дітей та підлітків. Звісно, підтримка природоохоронних громадських організацій і державних стратегій також відіграють важливу роль у формуванні необхідних компетенцій, тому це питання є дуже актуальним у сучасному середовищі.

Список використаної літератури:

1. Пащенко О.В. Формування екологічного світогляду підлітків в умовах дитячих природоохоронних об'єднань. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді, 2014. Вип. 18(2). С. 127–134.
2. Сагайдак І.С., Авраменко Н.Л., Чорна Т.М. Екологічний світогляд в стратегії сталого розвитку. *Формування екологічного світогляду та культури безпеки студентів ВНЗ*: монографія. Київ : ТОВ «7БЦ», 2018. С. 20-41.
3. Держаний стандарт початкової освіти. URL: <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novyj-derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/> (дата звернення: 31.03.2023)
4. «Про основні засади державної екологічної політики України на період до 2030 року». Закон України № 2697-VIII від 28.02.2019. URL:

31.03.2023)

Аліна ШАПОВАЛОВА

*здобувач вищої освіти 2 курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 015.37 «Аграрне виробництво, переробка
сільськогосподарської продукції та харчові технології»*

*Науковий керівник: Марина ПАСІЧНИК
старший викладач кафедри іншомовного спілкування, європейської
інтеграції та міжнародного співробітництва,
Українська інженерно-педагогічна академія,
м. Харків*

PERSONNEL ASPECTS OF ANTI-CRISIS MANAGEMENT ENTERPRISE IN UKRAINE

Modern level of development of Ukraine's economy is characterized by the presence of a large number of enterprises in crisis. The Government and the Verkhovna Rada adopted the Law "On Privatization of Enterprises." During the years of independence, about 5,000 were to be privatized enterprises, however, as of January 1, 2018, only about 40 were privatized percent. Therefore, there is an urgent need to use means crisis management to predict and prevent negative phenomena in order to prevent a possible crisis.

Carrying out any measures that, before anti-crisis activity, implies, first of all, the need to take into account the human factor, that is, the degree of acceptance by the personnel of enterprises of changes. It has an important value, because it is with the help of people that it is possible to succeed as on the crisis, and in the activities of the enterprise as a whole. Therefore, to ensure effective anti-crisis activities of modern enterprises, it is advisable pay special attention to the personnel management process.

The issue of studying the anti-crisis activities of the enterprise is considered in the works of domestic and foreign authors M. Armstrong, V. Barinova, V. Valikova, O. Pushkar, E. Utkin and others. Regardless of a large number of